

Uplatňovanie triedneho princípu pri výbere, výchove a príprave vojenských kádrov

Na XVI. zjazde KSČ bola pred celú našu spoločnosť znovu postavená úloha, naďalej budovať ČSĽA ako armádu modernú, bezvýhradne oddanú strane a ľudu, schopnú spoločne so Sovietskou armádou a armádami ostatných štátov Varšavskej zmluvy, ubrániť mier a vymoženosti socializmu. Jednou z rozhodujúcich podmienok realizácie tejto úlohy je budovanie ČSĽA ako armády robotníckej triedy, brániacej predovšetkým jej revolučné vymoženosti a záujmy pred vonkajšími a vnútornými nepriateľmi. Preto na celoarmádnom straníckom aktíve k rozpracovaniu a realizácii záverov XVI. zjazdu KSČ bola pred príslušníkov ČSĽA postavená dôležitá úloha, pod vedným komunistického strany aj naďalej prehĺbovať úlohu ČSĽA ako triedneho a mocenského nástroja robotníckej triedy a socialistického štátu. Dôsledne realizovať túto úlohu však nie je a nebude možné bez realizácie triedneho princípu vo výstavbe ČSĽA. Vyplýva to predovšetkým z toho, že jeho uplatňovanie je najdôležitejšou podmienkou realizácie základných záujmov a cieľov robotníckej triedy a pracujúcich v armáde, upevňovania socialistického charakteru ČSĽA. Realizácia triedneho princípu vytvára pevný základ a podmienky pre uplatňovanie všetkých predností socialistickej spoločnosti v armáde

a rozhodnou mierou napomáha k zvyšovaniu jej bojovej sily a bojaskopnosti.

Triedna podstata a charakter ČSĽA sa najvýraznejšie prejavujú v jej funkciách. Preto hlavným zmyslom uplatňovania triedneho princípu vo výstavbe ČSĽA je dôsledná realizácia základných funkcií našej armády. Vychádzajúc z vonkajších a vnútorných podmienok výstavby socialistickej spoločnosti, kvalitatívnych zmien v ČSĽA, v jej sociálnom zložení, ako aj úloh vytýčených na celoarmádnom straníckom aktíve k rozpracovaniu a realizácii záverov XVI. zjazdu KSČ, Rozkazu ministra národnej obrany ČSSR a Smernice MNO ČSSR a náčelníka HPS ČSĽA pre straníckopolitickú prácu na výcvikový rok hlavnými podmienkami prehĺbovania úlohy ČSĽA ako triedneho a mocenského nástroja robotníckej triedy a socialistického štátu, prejavmi uplatňovania triedneho princípu vo výstavbe našej armády sú: vedenie a riadenie výstavby ČSĽA komunistickou stranou, vytváranie podmienok pre realizáciu jej triednych funkcií, uplatňovanie sociálnotriednych a politických kritérií pri výbere, výchove a príprave vojenských kádrov, upevňovanie a rozvíjanie socialistických spoločenských vzťahov v ČSĽA a organizovanie a uskutočňovanie výchovy a výcviku vojsk v duchu ideí mar-

xizmu-leninizmu. Hlavná pozornosť tu bude však sústredená na rozbor príčin a podmienok uplatňovania triedneho princípu pri výbere, výchove a príprave vojenských kádrov ČSLA.

ČSLA je predovšetkým mocenským nástrojom robotníckej triedy. Táto skutočnosť musí mať svoje vyjadrenie nielen v triednom poslaní, záujmoch a cieľoch našej armády, ale aj v sociálnom zložení, resp. v zastúpení robotníckej triedy v sociálnom zložení príslušníkov ČSLA. KSČ spolu s velením ČSLA to zabezpečuje dôsledným uplatňovaním triedneho princípu pri výbere a dopĺňovaní ČSLA, predovšetkým však vojenských kádrov. Vyplýva to jednak z uplatňovania princípu kádrovej armády vo výstavbe ČSLA a jednak zo skutočnosti, že vojenské kádre (veliteľský zbor), ako to povedal s. M. Džur na celoarmádnom straníckom aktíve k XVI. zjazdu KSČ, je „základom, kostrou armády, vykonávateľom politiky strany v armáde, organizátorom bojovej prípravy a výchovy vojakov, tvorcom nových foriem a spôsobov ničenia nepriateľa“. (Celoarmádny stranícky aktív k rozpracováni a realizácii záväzku XVI. sjazdu KSČ v ČSLA, Praha, Naše vojsko 1981, s. 44.) Od ich sociálneho zloženia, schopnosť veliť, riadiť, viesť, vykonávať a organizovať podriadených závisí aj charakter a úroveň sociálnych vzťahov v armáde, kvalita a bojaskopnosť ČSLA.

Vychádzajúc z kvalitatívnych zmien v ČSLA, z požiadavky ďalšieho upevňovania socialistického charakteru ČSLA, ako i z naliehavej úlohy postupnej generáčnej obmeny vojenských kádrov v našej armáde, kladú v súčasnosti veliteľské a politické orgány, velitelia, náčelníci a stranícke organizácie na všetkých stupňoch velenia ČSLA zvlášť veľký dôraz na dôsledné a sústavné uplatňovanie **sociálno-triednych a politických kritérií pri výbere a dopĺňovaní vojenských kádrov, ich rozmiestňovaní na jednotlivé stupne velenia, pri výbere a výchove občianskej mládeže a vojakov základnej služby do vojenských škôl.** Vedie to k upevňovaniu robotníckeho jadra vojenských kádrov, sociálno-triednych vzťahov medzi všetkými kategóriami vojakov a k zachovaniu kontinuity triedno-politických vzťahov v našej armáde.

V súčasnej etape výstavby rozvinutej

socialistickej spoločnosti dochádza k upevňovaniu sociálno-triednych vzťahov, k zblížovaniu tried a sociálnych skupín, k upevňovaniu sociálnopolitickej a ideovej jednoty ľudu. Táto skutočnosť významnou mierou ovplyvňuje voľbu hlavných smerov a spôsobov realizácie triedneho princípu pri dopĺňovaní ČSLA, predovšetkým však vojenských kádrov.

Popri kvalitatívnych zmenách vnútri veliteľského zboru ČSLA, určovaných kvalitatívnymi premenami v sociálno-triednej štruktúre našej spoločnosti, dochádza v jeho sociálnom zložení aj k zmenám, ktoré sú určené jednak charakterom vojenskej činnosti a jednak predchádzajúcim výberom, prípravou a rozmiestňovaním vojenských kádrov. Významnú úlohu tu zohráva porces omladzovania, ktorý prináša so sebou kladné (nadšenie, aktivita a iniciatíva, záujem, kritičnosť), ale aj záporné momenty, spojené s malou praktickou a životnou skúsenosťou. V tejto súvislosti v našej armáde nadobúda zvlášť veľký význam zachovanie kontinuity triedno-politických vzťahov. Musí prebiehať tak, aby neustála obnova vojenských kádrov, ich omladzovanie bolo spájané s využívaním bohatých skúseností starších na strane jednej a teoretickej pripravenosti, elánu a aktivity mladých vojakov z povolania, na strane druhej, aby sa dopĺňovanie a omladzovanie vojenských kádrov ČSLA stalo dôležitou podmienkou nielen upevňovania bojovej sily a bojaskopnosti našej armády, ale aj upevňovania ich politického a triedneho charakteru. Nevyhnutnosť a vysoká aktuálnosť tejto úlohy je v súčasnosti násobená aj tým, že sa jedná o mladú generáciu, ktorá nielenže nemá žiadne praktické skúsenosti z triedneho boja, ale ani zo straníckej a politickej práce, o mládež, u ktorej sa marxisticko-leninský svetový názor, triedne uvedomenie, požadované morálne a politické vlastnosti len formujú, prípadne dotvárajú. Za tejto situácie vystupuje pred všetkými, politickými orgánmi a straníckymi organizáciami dôležitá požiadavka neprestajného skvalitňovania ideovo-výchovnej práce, upevňovania triedneho uvedomovania, ideového presvedčenia mladých vojenských kádrov, formovanie ich marxisticko-leninského svetového názoru a požadovaných morálnych a politických vlastností.

Dôležitým sociálnym faktorom, determinujúcim proces výberu, výchovy a prípravy vojenských kádrov sú **sociálne vzťahy**. Ich význam pre ČSEA spočíva v tom, že rozhodnou mierou určujú kvalitu armády, stupeň jej bojaschopnosti a pripravenosti. Preto ich upevňovaniu a rozvoju venujú velitelia, politické orgány a stranícke organizácie v našej armáde veľkú pozornosť. Pre súčasné štádium rozvoja našej spoločnosti sú príznačné pozitívne zmeny v sociálno-triednej štruktúre spoločnosti a v sociálno-triednych vzťahoch. V podmienkach ČSEA sa to prejavuje v zhode základných záujmov a cieľov nielen rôznych tried a sociálnych skupín, ale aj všetkých kategórií príslušníkov ČSEA. Tvorí to zároveň základňu, na ktorej sa rozvíjajú a upevňujú priateľské a súdržné vzťahy medzi všetkými príslušníkmi ČSEA, a to tak z profesionálneho, ako i sociálno-triedneho hľadiska. Charakteristické sú pre ne vzťahy vzájomnej spolupráce, súdržnosti, pomoci a podpory pri plnení úloh bojovej a politickej prípravy. Spája ich spoločný záujem na obrane socialistickej vlasti a celého socialistického spoločenstva. V tomto kontexte sa aj vzťahy medzi vojakmi z povolania a vojakmi základnej služby, subordinačné vzťahy medzi vojenskými kádrami, prísna podriadenosť nižších vyšším, veliteľská náročnosť a povinnosť bezpodmienečného plnenia rozkazov utvárajú nie ako prejav triednej nadvlády, ale výlučne ako dôsledok charakteru vojenskej činnosti.

Rast kvalitatívneho zastúpenia z radov robotníckej triedy v ČSEA je dôležitou podmienkou upevňovania socialistického charakteru našej armády, ale sám o sebe by bol nepostačujúcim. Musí sa dopĺňovať a súbežne uskutočňovať s upevňovaním ideológie robotníckej triedy v ČSEA, s formovaním marxisticko-leninského svetového názoru a triedneho uvedomenia vojenských kádrov. Nezastupiteľné miesto a úlohu v tejto súvislosti má **proces výchovy a prípravy vojenských kádrov, uskutočňovaný v duchu ideí marxizmu-leninizmu**.

Dôsledné uplatňovanie triedneho princípu vo výchove a príprave vojenských kádrov je v súčasnej etape výstavby ČSEA objektívne podmienené predovšetkým zostrovaním ideologického boja medzi socializmom a kapitalizmom, existenciou prežit-

kov vo vedomí a konaní našich občanov, ako i malými praktickými skúsenosťami a triednym cítením mládeže, prichádzajúcej do armády.

V súčasnosti dochádza zo strany buržoáznych ideológov k čoraz intenzívnejším, skrytejším a komplexne uskutočňovaným útokom na vedomie našich občanov. „Západ sa v ňom neobmedzuje len na konfrontáciu ideí. Nasadzuje celý systém protitriedkov, ktorý by podlomil socialistický svet a narušil jeho jednotu“. (XXVI. zjazd KSSZ, Dokumenty a materiály, Bratislava, Pravda 1981, s. 12.) Antikomunistická ideová diverzia, ktorá v poslednom období nadobudla zvlášť otvorených a výrazne agresívnych a militaristických foriem, usiluje o destabilizáciu socialistického spoločenstva, o jeho oslabenie a rozloženie. Preto zostáva „základným príkazom celej našej ideologickej činnosti“, povedal s. G. Husák na XVI. zjazde KSČ, „viesť ľudí k triednej bdelosti a k nezmieriteľnosti s buržoáznu ideológiu. Trvalou úlohou je principiálny boj proti pravicovému oportúnizmu a všetkým odrodám revizionizmu“. (XVI. zjazd KSČ, Dokumenty a materiály, Bratislava, Pravda 1981, s. 39.)

Dôsledne viesť boj proti buržoáznej ideológii, rôznym formám pravicového oportúnizmu a revizionizmu môže iba ten príslušník ČSEA, ktorý si hlboko osvojil a vnútorne sa stotožnil s ideológiu robotníckej triedy — marxizmom-leninizmom, ktorý pevne stojí na pozíciách robotníckej triedy a jej marxisticko-leninskej strany a z týchto pozícií skúma, hodnotí a objasňuje všetky javy a procesy prebiehajúce vo svete, v socialistickom spoločenstve, v našej spoločnosti, teda aj v ČSEA. A to nejde dosiahnuť bez dôslednej realizácie triedneho princípu vo výchove a príprave vojenských kádrov.

Výstavba ČSEA sa uskutočňuje v podmienkach, kedy reakčné imperialistické kruhy na čele s USA začali horúčkovitě zbrojenie, nastúpili kurz zhoršovania medzinárodnej situácie s cieľom získať vojenskú prevahu na svoju stranu a úplne „pochovať“ politiku mierového spolunažívania medzi štátmi s rozdielnym spoločenským zriadením, dôsledne uskutočňovanú zo strany Sovietskeho zväzu a ostatných socialistických krajín. Táto skutočnosť kladie ešte väčší dôraz na triedne hodno-

tenie, triedny prístup vojenských kádrov ku všetkým otázkam spoločenského rozvoja, nevylučujúc ani vojenstvo.

Nejde však len o triedne hodnotenie medzinárodnej a vojenskopolitickej situácie, ale aj o triedny pohľad na ekonomický, sociálny, vedeckotechnický a duchovný rozvoj vo všetkých krajinách. V praxi sa často triedne hodnotenie zužuje len na sociálnopolitickú, ekonomickú a duchovnú oblasť spoločenského života. Zabúda sa na vedeckotechnickú, ktorá má pre vojenstvo zvlášť veľký význam. Príslušníci našej armády, predovšetkým však vojenské kádre si v tejto súvislosti musia čoraz častejšie klást otázku v záujme koho a čoho budú výsledky vedy a techniky slúžiť, v záujme imperialistických kruhov, buržoázie na ničenie socializmu, alebo v záujme spoločenského pokroku, robotníckej triedy, svetového revolučného hnutia na odvrátenie vojny a upevnenie mieru na celom svete. Preto ani experimenty, prípadne čiastočné úspechy v plnení výskumných úloh raketoplánu USA nemôžu hodnotiť len ako ďalší posun v rozvoji kozmonautiky, vedy a techniky. Pre príslušníkov ČSEA sa jedná predovšetkým o novú, veľmi účinnú bojovú techniku, ktorej experimenty sú určené na vedenie, zo strany USA pripravovanej, kozmickej vojny, na ničenie strategicky dôležitých cieľov na území socialistických štátov atď. Podobný triedny prístup sa musí uplatňovať u vojenských kádrov aj pri hodnotení výsledkov v rozvoji výpočtovej techniky, elektroniky, astronómie, kozmonautiky, laserovej techniky, prírodných vied atď., lebo v rukách buržoáznych činiteľov budú využívané vždy na realizáciu triednych záujmov buržoáznej vlády — nastolenie panstva kapitalizmu na celom svete.

Objektívna nevyhnutnosť dôsledného uplatňovania triedneho princípu vo výchove a príprave vojenských kádrov vyplýva aj zo skutočnosti, že ešte u mnohých občanov našej spoločnosti, nevylučujúc ani príslušníkov armády, existujú prežitky v ich vedomí a konaní. Jedná sa najmä o prežitky maloburžoáznej morálky a malomeštiactva.

Veľké nebezpečenstvo tohto negatívneho javu v spoločnosti, ale aj v armáde spočíva v tom, že vedie k oživovaniu súkromnovlastníckych tendencií, egoizmu a indi-

vidualizmu. Vedie k netriednemu pohľadu a hodnoteniu vážnych otázok medzinárodného vývoja a vnútropolitického diania, k netriednemu hodnoteniu otázok vojny a mieru. Svojimi negatívnymi dôsledkami narušuje marxisticko-leninský svetový názor, hodnotovú orientáciu vojenských kádrov, znižuje ich sociálnu aktivitu pri plnení úloh bojovej a politickej prípravy, zabezpečovaní vysokej a nepretržitej bojovej pohotovosti, oslabuje triednu zomknutosť a ideovú jednotu vojenských kolektívov. Preto dôležitým smerom realizácie triedneho princípu vo výchove a príprave vojenských kádrov zostáva **posilňovanie triednej ostražitosťi, vedenie nezmieriteľného boja proti prežitkom malomeštiackej morálky, prekonávanie maloburžoáznych, nacionalistických, náboženských a iných prežitkov v ich vedomí a konaní**. Dosiahnuť to možno len vtedy, ak sa vo všetkých formách ideologickej práce v armáde, na vojenských školách vo výchovno-vzdelávacom procese, dôsledne uplatňujú základné princípy boja proti buržoáznej ideológii, ak sa vedie v duchu marxisticko-leninských ideí, socialistického vlastníctva a internacionalizmu a socialistickej morálky. Dôsledná realizácia triedneho princípu vo výchove a príprave vojenských kádrov sa musí prejavovať v osvojovaní a upevňovaní si takých vlastností robotníckej triedy, ako sú uvedomelosť, revolučnosť, kolektivismus, organizovanosť, disciplinovanosť, aktivita a osobná zodpovednosť za dôsledné splnenie úloh a povinností.

Najdôležitejšou podmienkou upevňovania triedneho uvedomenia vojenských kádrov je **osvojovanie si základov marxisticko-leninskej teórie**. Dosahuje sa prostredníctvom uskutočňovania ideologickej práce, v útvaroch najmä na hodinách marxisticko-leninskej prípravy a na vojenských školách najmä vo vyučovacom procese. Svojím obsahovým zameraním, ako i formami uskutočňovania musia viesť k upevňovaniu triednych postojov v praktickom živote, pri plnení úloh výcviku, bojovej služby a denných povinností.

Marxizmus-leninizmus je svojou podstatou ideológiou robotníckej triedy. V nej sú v koncentrovanej forme vyjadrené základné záujmy a ciele robotníckej triedy a pracujúcich. Teoreticky zdôvodňuje ob-

jektívne postavenie tejto triedy a z neho vyplývajúce potreby, záujmy a revolučné ciele. Preto organizovanie a uskutočňovanie výchovy a prípravy vojenských kádrov na základe ideí marxizmu-leninizmu, formovanie ich marxisticko-leninského svetového názoru, je dôležitou podmienkou realizácie triedneho princípu v procese ich výchovy a prípravy. Osvojená marxisticko-leninská teória, tvoriaca základ vedeckého svetového názoru, umožňuje vojenským kádom z triednych pozícií hodnotiť konkrétne udalosti, miesto a úlohu ČSEA, ale aj seba samých nielen v socialistickej spoločnosti, ale aj vo vojenských kolektívoch.

Vychádzajúc z tej skutočnosti, že u väčšiny vojenských kádrov dochádza k prvému, ale zároveň aj k hlbšiemu a komplexnejšiemu osvojovaniu si marxisticko-leninskej teórie na vojenských školách, má vysoká ideovosť a straníckosť výchovno-vzdelávacieho procesu zvlášť veľký význam pre formovanie a upevňovanie ich triedneho uvedomenia a komunistickeho presvedčenia. Významná úloha v tomto procese pripadá vyučovaniu spoločenských vied, v priebehu ktorého sa poslucháči oboznamujú s pôvodnými dielami klasikov marxizmu-leninizmu, najdôležitejšími straníckymi, štátnymi a vojenskými dokumentami. Ich prostredníctvom si osvojujú nielen základy marxizmu-leninizmu, ale aj jej metódy dialektického myslenia. Vytvárajú sa u nich predpoklady k triednemu chápaniu a hodnoteniu aktuálnych otázok spoločenského rozvoja, armády, ale aj vlastnej práce.

Osvojenie si marxisticko-leninskej teórie sa musí uskutočňovať ako jednotný proces, v ktorom je štúdium diel klasikov marxizmu-leninizmu, straníckych a vojenskopolitických dokumentov organicky spojené nielen s rozvojom revolučnej bdelosti, triednej zomknutosti a ctenia poslušáčkov, ale aj s vedomím nekompromisného a účinného boja proti buržoáznej ideológii a morálke, malomeštiackym náladám a prejavom nihilistického vzťahu k vymoženostiam socializmu. Dnes si každý vychovávateľ, či sa jedná o učiteľa, veliteľa alebo politického pracovníka, musí uvedomiť, že už nevystačí s obyčajným konštatovaním, ale že je potrebné z vedeckých, výrazne ideových, straníckych, inter-

nacionálnych a triednych pozícií trpezlivo obhajovať všetky problémy, javy a udalosti.

Osvojovanie si teórie marxizmu-leninizmu vojenskými kádmami v útvaroch sa uskutočňuje predovšetkým v procese ideologickej práce, najmä na hodinách marxisticko-leninskej prípravy. Jej zvláštnosť, oproti výchovno-vzdelávacieho procesu na vojenských školách, spočíva v tom, že sa jedná o dospelých ľudí, ktorí si už na vojenských školách osvojili základy marxizmu-leninizmu, že v dôsledku plnenia úloh bojovej a politickej prípravy a zabezpečovania bojovej pohotovosti tu nie sú vytvorené také podmienky, ktoré by tak intenzívne a komplexne zabezpečovali osvojovanie si teórie marxizmu-leninizmu, že aj samotná pripravenosť, teoretická erudovanosť a úroveň osvojovania marxizmu-leninizmu nie je na takej úrovni ako u učiteľov vojenských škôl, hlavne vysokých. Preto dôležitou podmienkou hlbšieho osvojovania si marxizmu-leninizmu predpokladá, aby sa v podmienkach útvaru veľmi efektívne využíval čas vyhradený na marxisticko-leninskú prípravu.

Dôležitú pozornosť treba venovať výbere, a hlavne pravidelnej a zodpovednej príprave vedúcich marxisticko-leninskej prípravy, ktorá svojim obsahovým zameraním, formami a metódami uskutočňovania by mala upevňovať vysokú ideovosť každého vedúceho, hlboké zvládnutie marxizmu-leninizmu a umenie systemizovať do jedného nerozborného celku všetky súčasti marxizmu-leninizmu. Vysoká ideovosť vedúcich sa musí spájať s obratnosťou spájať teóriu s praktickými úlohami útvarov a jednotiek.

Triedny prístup vo výchove a príprave vojenských kádrov sa musí organicky spájať s internacionálnym. V podmienkach ČSEA sa to uskutočňuje predovšetkým tým, že vo všetkých formách ideologickej práce, vo výchovno-vzdelávacom procese na vojenských školách sa skúmanie a vysvetľovanie všetkých internacionálnych a národnostných problémov v ČSEA uskutočňuje z pozície robotníckej triedy a jej boja za výstavbu a obranu socializmu, že všetky internacionálne a národnostné vzťahy v ČSEA sa hodnotia ako výsledok rozvoja mnohostranných sociálno-ekonomických, sociálno-politických a ideovovýchovných a

mravno-psychologických procesov a že za týmito vzťahmi vždy stoja záujmy tried a sociálnych skupín. Výchovu a prípravu vojenských kádrov uskutočňovať tak, aby v každom aspekte národnostných vzťahov v ČSLA videli určujúcu úlohu internacionálneho, internacionálnych vzťahov a záujmov, prejavujúcich sa najmä v pozitívnom vzťahu k Sovietskemu zväzu, celému socialistickému spoločenstvu, k jeho výstavbe a spoločnej obrane.

Osvojenie si ideológie robotníckej triedy zohráva významnú úlohu v triednom uvedomení vojenských kádrov. Samo o sebe je však nedostačujúce. Idey a základné záujmy robotníckej triedy, osvojené si pomocou marxisticko-lenínskej teórie v procese výchovy, sa môžu realizovať jedine

v praktickej činnosti. Preto vyspelosť vojenských kádrov nemožno zužovať len na oblasť svetonázorovej robotníckej triedy. Treba sem zahrnúť aj **bojovú a odbornú prípravu, všetku vojenskú činnosť**. Vojenské kádre môžu realizovať základné ciele a záujmy robotníckej triedy jedine vtedy, ak budú dobre pripravené, vycvičené, ak budú majstrovsky ovládať zbrane a bojovú techniku, ak budú ovládať najnovšie spôsoby a formy vedenia vojny a ozbrojeného zápasu. Preto pri upevňovaní socialistického charakteru ČSLA, realizácii jej triednych funkcií musia velitelia, politické orgány, politickí pracovníci a stranické organizácie venovať veľkú pozornosť nielen výchove, ale aj príprave, výcviku vojenských kádrov, ktoré sú dialekticky navzájom spojené.